

БӘРІҢЕ

СӘТТІЛІК!!!

Елдердін ЖІӨ бойынша ЭКОНОМИКАЛЫҚ даму деңгейі

Оқу мақсаттары

ЖІӨ бойынша өлшенген экономикалық даму деңгейі әртүрлі елдерді салыстыру және Үлкен жетіліктен, өтпелі экономикалы елдерден, мешеу елдерден мысалдарды кіріктіріп, қорытынды жасау.

Салыстырмалы диаграммалар мен графиктерді салу

Жетістік критерийлері

1. Дүниежүзі елдерінің ЖІӨ есептей алады.
2. Үлкен жетіліктің, ауыспалы экономикалы елдердің және мешеу елдердің ЖІӨ салыстыра отырып, даму барысына қорытынды талдау жасай алады.

Жан басына шаққандағы ЖІӨ

Елдің ЖІӨ
көрсеткішін ел
азаматтарына
бөлу арқылы
анықталады.

ҚР

\$ 231,9 миллиард

17 035 300

=

ТАПСЫРМА: 1

Берілген елдердің жан басына шаққандағы ЖІӨ-ін есептеп, кестені толтырыңыз.

	Елдер	Халық саны			ЖІӨ көлемі			Жан басына шаққандағы, ЖІӨ		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	Қазақстан	16,7914 млн	17,0353 Млн	17,2891 млн	203,5172 млрд	231,8763 млрд	217,8723 млрд			
2	Үндістан	1,2636 млрд	1,275 Млрд	1,2953 млрд	1,8318 трлн	1,8618 трлн	2,0485 трлн			
3	АҚШ	314,1121 млн	316,4975 Млн	318,8571 млн	16,1632 трлн	16,7681 трлн	17,419 трлн			
4	Италия	59,5397 млн	60,2339 млн	61,3364 млн	2,0746 трлн	2,1335 трлн	2,1412 трлн			
5	Аргентина	42,0952 млн	42,5383 млн	42,98 млн	604,3785 млрд	614,3835 млрд	537,66 млрд			

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ

Тек ЖІӨ өсуі емес, жалпы экономика бағыттарының көрсеткіштері көтерілуі керек.

БҰЛ НАҒЫЗ ЖІӨ-нің
АБСОЛЮТ КӨРСЕТКІШІ
РЕТІНДЕГІ ЖӘНЕ ЖАН
БАСЫНА
ШАҚҚАНДАҒЫ
КӨРСЕТКІШІ РЕТІНДЕГІ
ҰЗАҚ УАҚЫТ БОЙЫ
ӨСУІ

Экономический рост - это долговременное увеличение реального объема валового внутреннего продукта (ВВП) как в абсолютных значениях, так и в расчёте на каждого жителя страны.

- **ҚЫСҚАША БҰЛ КӨРСЕТКІШТІ – ЖІӨ ДАМУЫНЫҢ ҚАРҚЫНЫ ДЕП АТАЙДЫ.**
- **ОНЫ ЕСЕПТЕУ ҮШІН, ОСЫ ЖЫЛҒЫ НАҒЫЗ ЖІӨ АЛЫП, ОДАН БЫЛТЫРҒЫ НАҒЫЗ ЖІӨ КӨРСЕТКІШІН ШЕГЕРЕМІЗ. СОЛ КЕЗДЕ БИЫЛҒЫ ЖЫЛДЫҢ НАҒЫЗ ЖІӨ ӨСУ КӨРСЕТКІШІН ШЫҒАРДЫҚ.**
- **ОСЫ КӨРСЕТКІШТІ БЫЛТЫРҒЫ НАҒЫЗ ЖІӨ КӨРСЕТКІШІНЕ БӨЛЕМІЗ. ШЫҚҚАН САНДЫ 100% ГЕ КӨБЕЙТЕМІЗ, СОЛ КЕЗДЕ БИЫЛҒЫ ЖЫЛҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУДЫҢ ПАЙЫЗДЫҚ КӨРСЕТКІШІ ШЫҒАДЫ.**

Экономикалық өсу немесе дамуды есептеу:

$$\text{Нағыз ЖІӨ өсуі} = Y_1 - Y_0$$

$$\text{Нағыз ЖІӨ өсуі пайызбен (\%)} = (Y_1 - Y_0) / Y_0 * 100$$

$$\text{Экономикалық даму деңгейі} = Y_1 / N,$$

Y_0 – нағыз ЖІӨ былтырғы жылғы

Y_1 – нағыз ЖІӨ ағымдағы жылы,

N – халық саны

МЫСАЛЫ: Былтырғы жылы: ЖІӨ-200 млрд.доллар.
Ағымдағы жылы:ЖІӨ-210 млрд.доллар.

экономикалық өсуді есептеу жолы:

$$210 \text{ млрд} - 200 \text{ млрд} = 10 \text{ млрд}$$

$$10 \text{ млрд} / 200 \text{ млрд} = 0,05$$

$$0,05 * 100 = 5\%$$

Экономикалық өсу 5%-ды құрайды.

ТАПСЫРМА 2:

Елдердің берілген жылдардағы экономикалық өсуін есептеңіз.

Елдер	ЖІӨ/2012	ЖІӨ/2013	ЖІӨ/2014
Литва	42,8522 млрд	46,4121 млрд	48,3539 млрд
Латвия	28,0233 млрд	30,2417 млрд	31,2868 млрд
Түрікменстан	35,1642 млрд	41,013 млрд	47,9319 млрд
Тәжікстан	7,633 млрд	8,5066 млрд	9,2416 млрд

ЭКОН

**ОМИК
АЛЫҚ
ДАМУ
МАҚС
АТЫ**

**АДАМДАРДЫҢ ЖАҒДАЙЫНЫҢ
ЖАҚСАРУУЫ, ТЕК ДЕНГЕЙІ ЕМЕС,
СОНЫМЕН ҚАТАР САПАСЫНЫҢ ДА
ЖАҚСАРУУЫ**

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУҒА ӘСЕР ЕТУШІ ФАКТОРЛАР

- **ТАБИҒАТ РЕСУРСТАРЫНЫҢ САНЫ МЕН САПАСЫ**
- **ЕҢБЕК РЕСУРСЫ**
- **КАПИТАЛ**
- **ТЕХНИКАЛЫҚ ПРОГРЕСС**
- **ИНВЕСТИЦИЯ**

- **ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ** деген терминнен байқағанымыздай, ол ұзақ уақыт болатын құбылыс, яғни ол үнемі өсуі керек.
- Ал өмірде, экономикада үнемі ауысым болып тұрады. Өндірістің даму өнімнің құнының төмен түсуімен алмасып отырады.
- **ЭКОНОМИКА - ЦИКЛДІ ТҮРДЕ ДАМИДЫ**
- **ӨНДІРІСТІҢ ШҰҒЫЛ ТӨМЕНДЕУІ – ӘДЕТТЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ КРИЗИС ДЕП АТАЛАДЫ.**

БІЛІНІС
ЖІӨ
КӨТЕРІЛУ
МЕН ТӨМЕН
ТҮСУІНІҢ
АУЫС

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЦИКЛ ТӨРТ ФАЗАДАН ТҰРАДЫ.

- **БІРІНШІ ФАЗА – ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨТЕРІЛУ**
- **БАРЛЫҚ ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САЛАЛАРЫНЫҢ ӨНДІРІСІНІҢ ҮНЕМІ ҮЛКЕЮІМЕН СИПАТТАЛАДЫ**
- **ТАБЫСТЫҢ ҰЛҒАЮЫ,**
- **СҰРАНЫСТЫҢ ДА КӨБЕЮУІ**
- **ӨНДІРІСТІҢ БАРЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ ӨЗ ШЫҢЫНА ЖЕТЕДІ.**
- **ТІПТІ БІР МЕЗГІЛДЕ ҰСЫНЫС СҰРАНЫСТАН АРТА БАСТАЙДЫ.**

- **ӨНДІРІСТІҢ ҚЫСҚАРУЫ, ИНВЕСТИЦИЯ МЕН ТАБЫСТЫҢ АЗАЮЫ, ЖІӨ ДЕҢГЕЙІНІҢ ҚҰЛАУЫ**
- **БАРЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР ЕҢ ТӨМЕНГІ НҮКТЕ – КРИЗИСКЕ КЕЛЕДІ.**

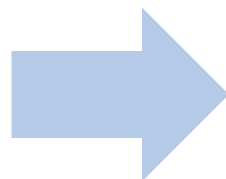
- ЭКОНОМИКА БІР ОРЫНДА ТҰРЫП ЖЫЛЖЫМАЙ ҚАЛАДЫ.

ҚАЙТА

А
ОҢАЛУ

- ӨНДІРІСТІҢ БІРТІНДЕП ҚАЙТА ОҢАЛА БАСТАУЫ
- СҰРАНЫСТЫҢ АРТУЫ**, ӨНЕРКІСІПТЕРДЕ ҚОСЫМША ЖҰМЫС ОРЫНДАРЫНЫҢ АШЫЛУЫ
- САУДА ҚЫЗА БАСТАЙДЫ.ХАЛЫҚТЫҢ ТАБЫСЫ КӨБЕЙІП, КӘСІПКЕРЛЕРДІҢ ПАЙДАСЫ АРТА БАСТАЙДЫ

БҰЛ ФАЗА БАРЛЫҚ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ
КӨРСЕТКІШТЕР
БОЙЫНША ШЫҢНА
ЖЕТКЕНШЕ
ЖАЛҒАСАЛЫ, СОСЫН
ҚАЙТА ЦИКЛ
БАСТАЛАДЫ.

**ЕНДІ
ОСЫ
ЦИКЛДІҢ
ҰЗАҚТЫ
ҒЫН БІЗ
ТАРИХТ
АН БІЛЕ
АДАМ ІЗ**

ТАПСЫРМА 3:

Берілген кесте бойынша дамыған, дамушы, мешеу елдердің:

- 1. Экономикасына сипаттама беріңіз;*
- 2. ЖІӨ-нің әр жылдағы өсімінің салыстырмалы графигін сызыңыз;*
- 3. Графиктерді өзара салыстырып, талдаңыз.*
- 4. Елдердің ЖІӨ-нің болашағын болжап, қорытындылаңыз.*

ҰЛЫБРИТАНИЯ

ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)
1991	-1,24	1997	3,1	2003	3,34	2009	-4,19
1992	0,45	1998	3,38	2004	2,49	2010	1,54
1993	2,65	1999	3,11	2005	3	2011	1,97
1994	4,02	2000	3,8	2006	2,66	2012	1,18
1995	4,92	2001	2,76	2007	2,59	2013	2,16
1996	2,67	2002	2,49	2008	-0,47	2014	2,94

- топ

- топ

ГЕРМАНИЯ

ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)
1991	5,11	1997	1,85	2003	-0,71	2009	-5,62
1992	1,92	1998	1,98	2004	1,17	2010	4,08
1993	-0,96	1999	1,99	2005	0,71	2011	3,66
1994	2,46	2000	2,96	2006	3,7	2012	0,41
1995	1,74	2001	1,7	2007	3,26	2013	0,3
1996	0,82	2002	0	2008	1,08	2014	1,6

ҚАЗАҚСТАН

ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)
1991	-11	1997	1,7	2003	9,3	2009	1,2
1992	-5,3	1998	-1,9	2004	9,6	2010	7,3
1993	-9,2	1999	2,7	2005	9,7	2011	7,5
1994	-12,6	2000	9,8	2006	10,7	2012	5
1995	-8,2	2001	13,5	2007	8,9	2013	6
1996	0,5	2002	9,8	2008	3,3	2014	4,4

- топ

- топ

ТҮРКИЯ

ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)
1991	0,72	1997	7,58	2003	5,27	2009	-4,83
1992	5,4	1998	2,31	2004	9,96	2010	9,16
1993	7,65	1999	-3,37	2005	8,4	2011	8,77
1994	-4,67	2000	6,77	2006	6,89	2012	2,13
1995	7,88	2001	-5,7	2007	4,67	2013	4,19
1996	7,38	2002	6,16	2008	0,66	2014	2,91

ЧАД

ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)
1991	8,54	1997	5,65	2003	14,72	2009	4,22
1992	8	1998	6,95	2004	33,63	2010	13,55
1993	-15,71	1999	-0,68	2005	17,33	2011	0,08
1994	10,14	2000	-0,88	2006	0,65	2012	8,88
1995	1,24	2001	11,66	2007	3,27	2013	3,7
1996	2,21	2002	8,49	2008	3,05	2014	7,3

- топ

- топ

ГАИТИ

ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)	ЖЫЛ	(%)
1999	2,7	2005	1,79	2011	5,52
2000	0,88	2006	2,25	2012	2,89
2001	-1,04	2007	3,34	2013	4,25
2002	-0,26	2008	0,84	2014	2,75
2003	0,36	2009	3,08		
2004	-3,51	2010	-5,5		

Төменде берілген кестеге экономикалық даму көрсеткіштеріне түсінік беріңіздер және мысал келтіріңіздер:

Экономикалық фактор	Әлеуметтік фактор	Демографиялық фактор	Саяси фактор

Үйге тапсырма:

1. Болашақта Қазақстан экономикасының өркендеуіне (жақсаруына) қандай үлес қосамын?!

(эссе жазу)

2. Ростоу моделі мен Мюрдальдың «Орталық-периферия» моделіне түсініктеме жазу

РЕФЛЕКСИЯ

<i>Билдiм</i>	<i>Үйрендiм</i>	<i>Билгiм келедi</i>